בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ[1], ומביא בזה כ"ק אדמו"ר הצ"צ במאמרו על הפסוק[2] (מיוסד על מאמר אדמו"ר הזקן) מה שהובא בכמה ממפרשי התורה[3] (ונרמז גם בפירוש רש"י על התורה[4]), דבראשית קאי על התורה, ולפי"ז פירוש בראשית ברא אלקים הוא שבריאת העולם היא ע"י התורה (בראשית ע"י ראשית). וכמאמר הזהר[5] קוב"ה אסתכל באורייתא וברא עלמא. והנה כשם שהוא בבריאת העולם, כן הוא גם בעבודת כל אחד ואחד מישראל, כפירוש רש"י שם בראשית בשביל ישראל שנקראו ראשית, דעבודת כל אחד מישראל היא באופן דבראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ, כפירוש הבעש"ט[6] (הובא ע"י כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו[7]), בראשית, התחלת העבודה בעבודת השם היא, ברא מלשון גילוי (כדאיתא בגמ' חולין[*7]), אלקים, לגלות את הכוונה הפנימיות והעצמית דשם אלקים. ומזה מובן, דגם בעבודת כל אחד ואחד להיות בראשית ברא אלקים כו'. הנה עבודה זו היא ע"י התורה, אסתכל באורייתא וברא עלמא, וכדאיתא בזהר בהמשך הענין[8], קוב"ה אסתכל באורייתא וברא עלמא בר נש מסתכל בה באורייתא ומקיים עלמא כו'.

אמנם צריך להבין, דמכיון שקוב"ה אסתכל באורייתא וברא עלמא, היינו שבריאת העולם אפ"ל ע"י ההסתכלות בתורה בלבד, וכדאי' בזהר שם[9] באורייתא כתיב בה[10] ויאמר אלקים יהי אור, אסתכל בהאי מלה וברא את האור, א"כ למה צ"ל ענין האמירה, עשרה מאמרות[11], ויאמר אלקים יהי אור ושאר המאמרות, עד לל"ב אלקים שנאמרו בפרשה[12], דהרי התורה קדמה לעולם אלפיים שנה[13], וא"כ מספיק לכאורה ענין ההתהוות כמו שהוא מהתורה, ולמה צ"ל גם ענין האמירה. אך הענין הוא, כי השמים והארץ וכל צבאיהם כמו שהם בתורה, כפי שהם מתהווים מהתורה, הם באופן אחר מהשמים והארץ וכל צבאיהם כפשוטו, ולכן בכדי שיומשך מהשמים והארץ כמו שהם בתורה למטה יותר בעולם הזה הגשמי והחומרי אינו מספיק ההסתכלות בתורה, אלא צריך להיות גם מאמרות. והגם שבהיותם בתורה שם היא אמיתית מציאותם ותוקף מציאותם, וע"ד מ"ש הרמב"ם[14] שמאמיתת המצאו נמצאו כל הנמצאים, דמובן מזה, שכפי שהנמצאים הם באמיתת המצאו, שם הם באופן נעלה יותר מכפי שהם נעשים אח"כ נמצאים

1) בראשית א, א. 2) ראה אוה"ת בראשית כרך א' כח, ב ואילך. כרך ז' תתשנג, ב. 3) מהר"ם אלשיך. ועוד. 4) ד"ה בראשית ברא. 5) ח"ב קסא, א־ב. 6) כש"ט (הוצאת קה"ת) הוספות ס"ד וס"ה. 7) ס' השיחות תש"ה ע' 64. סה"מ תש"ח ע' 79. תרצ"ט ע' 72. *7) מב, ב. 8) ריש ע"ב. 9) סוף ע"א. 10) בראשית א, ג. 11) אבות רפ"ה. 12) ראה ח"ג רטו, ב. וראה פרדס שער ערה"כ ערך לב. ובכ"מ. 13) ב"ר פ"ח, ב. ובכ"מ. 14) ריש הל' יסודי התורה.

פרטיים ושונים, מ"מ תכלית הכוונה היא שההתהוות תהי' דוקא למטה מטה, התהוות היש הנברא והנוצר והנעשה, היש הגשמי שבעולם הזה דוקא. ולפיכך אינו מספיק כפי שהענינים הם בתורה, ואינו מספיק ענין הספירות (וכדאיתא בזהר[15] שבפסוק זה (בראשית ברא גו') נכללו הע"ס), אלא צריך שעשר הספירות יומשכו בעשרה מאמרות דוקא (שכנגד עשר ספירות), וע"י המאמרות נתהווה היש הגשמי כמו שהוא.

והנה, כשם שהוא בענין ההתהוות, שאינו מספיק התהוות העולם כמו שהוא בתורה, אלא צריך שאח"כ יומשך בעולם העשי' הגשמיות, עד"ז הוא גם בענין הכוונה שבההתהוות, מה שצריכים לגלות את הכוונה שבשם אלקים, כנ"ל מפירוש הבעש"ט, הנה מה שצריכים לגלות את הכוונה דשם אלקים הוא בשם אלקים כמו שהוא למטה. דהנה בחי' שם אלקים ישנו גם בדרגות נעלות ביותר, דהוי' הוא האלקים והוא בכל המדריגות, וכנודע דמה ששם אלקים הוא מגן ונרתק לשם הוי' (כמ"ש[16] כי שמש ומגן הוי' אלקים) הוא במדרי' הכי נעלות. אך מ"מ, גילוי הכוונה דשם אלקים במדריגות נעלות[17] אי"ז תכלית הכוונה, אלא תכלית הכוונה היא לגלות את הכוונה דשם אלקים כמו שהוא למטה, ועד שאלקים בגימטריא הטבע[18], הטבע שבעולם העשי', כי דוקא בהתהוות היש הגשמי מאין ליש היא תכלית הכוונה האמיתית. דהכוונה הוא שדוקא בעולם זה, שיש בו היש הנברא, הנה שם דוקא יפעלו חידוש ולהפוך היש לאין, ועד שהיש הנברא נעשה חד עם היש האמיתי, כמבואר בארוכה בביאורי הזהר[19].

ועד"ז הוא גם בעבודת האדם. דאף שהמקור לכל עבודת האדם הוא בתורה דוקא, וכפתגם הידוע דכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, שלפני שעושים איזה דבר צריכים להסתכל בשולחן ערוך, וכנ"ל דכשם שקוב"ה אסתכל באורייתא וברא עלמא כך בר נש כו', מ"מ עיקר הכוונה היא שאח"כ יומשך זה בגשמיות ובחומריות, שיהיו כל מעשיך לשם שמים[20] דוקא, היינו גם מעשיו בענינים הנדמים לחומריים, יהיו לשם שמים. וזהו גם ענין אתה בחרתנו מכל העמים[21] ובנו בחרת מכל עם ולשון[22], שעיקר ענין הבחירה הוא בגוף הגשמי והחומרי הנדמה בחומריותו לגופי אומות העולם (כדאי' בתניא[23]), היינו שתכלית הכוונה (ענין הבחירה) היא בענין זה הנדמה בחומריותו כו'.

15) ח"א רנו, ב. 16) תהלים פד, יב. 17) ראה ספר הליקוטים-דא"ח צ"צ ערך הוי' ואלקים בתחלתו. ושי"נ. 18) פרדס שי"ב פ"ב. של"ה שער האותיות פט, א. 19) בשלח מג, ג ואילך. 20) אבות פ"ב מי"ב. 21) נוסח תפלות ג' רגלים וימים נוראים. 22) נוסח ברכות ק"ש של שחרית. 23) פמ"ט.

שגם בר יפעלו את הענין דורוממתנו מכל הלשונות כו'. ולשון הידוע[24] נתאוה הקב"ה להיות לו (או כלשון הב' להיות לו יתברך[25]) דירה בתחתונים, היינו לעשות לו דירת קבע בתחתונים דוקא. וענין זה הוא באופן של תאוה ותשוקה, וכמ"ש[26] למעשה ידיך תכסוף.

והנה, כללות ענין זה הוא תוכן כל פרשת בראשית, ובפרטיות ובגילוי יותר של הפסוק הראשון דפרשת בראשית. ומזה באים אח"כ לפרשת נח, דכתיב בההפטרה שלה כי מי נח זאת לי גו'[27] ואיתא במדרש[28] על הפסוק[29] וערבה לה' מנחת יהודה וירושלים כימי עולם וכשנים קדמוניות, דכימי עולם היינו כימי נח שנאמר כי מי נח גו'. היינו שע"י העבודה לעשות לו ית' דירה בתחתונים, זוכים לענין זה שיהי' כימי עולם וכשנים קדמוניות, כמו שהי' בימי נח וכמו שהי' קודם החטא, דאז עולם על מילואו נברא[30], ואדרבה, לע"ל יהי' הגילוי דבחי' אלה תולדות פרץ[31] שלמעלה גם מענין עולם על מילואו נברא שבתחלת הבריאה[32], שזהו ע"י העבודה לעשות לו ית' דירה בתחתונים, ולמעשה ידיך תכסוף, והיינו, שהתאוה (נתאוה, תכסוף) היא בשתיים. (א) שהדירה תהי' בתחתונים דוקא. (ב') שהדירה תיעשה ע"י עבודת התחתונים.

ויהי רצון, שיומשך ענין, זה בפשטות ממש במשמו של ענין, כי המעשה הוא העיקר, ואף שיש פרד"ס שבתורה, מ"מ העיקר הוא שמהסוד יומשך לדרוש ומדרוש לרמז ועד שיומשך בעולם המעשה, שהוא עולם העשי'. עולם המעשה, דלמעשה ידיך תכסוף. וכמשנת"ל (בד"ה יהי ה' אלקינו עמנו דיום שמח"ת) מה שמבאר כ"ק אדמו"ר ב"ע[33] שבזמן הזה עניני עבודת המוח והלב והכוונה כו' הם בהעלם, ועיקר העבודה עתה היא במעשה בפועל שהוא העיקר. ויקויים בפשטות הענין דכימי עולם וכשנים קדמוניות, שיהי' ותחזינה עינינו בשובך לציון, בביאת משיח צדקנו, יבוא ויגאלנו ויוליכנו קוממיות לארצנו, במהרה בימינו ממש, וגם זה בפשטות.

——— * ———

24) ראה תנחומא נשא טז. שם בחוקותי ג. במדב"ר פי"ג, ו. 25) ראה לקו"ש חי"פ ע' 27 ואילך. ושי"נ. 26) איוב יד, טו. 27) ישעי' נד, ט. 28) ויק"ר פ"ז, ד. איכ"ר בסופו. 29) מלאכי ג, ד. 30) ב"ר פי"ד, ז. פי"ב, ג. 31) רות ד, יח. 32) ראה ב"ר פי"ב, ו. שמו"ר פ"ל, ג. 33) סה"מ תרנ"ח ע' ד.

בס"ד. ש"פ נח, בדר"ח מר-חשון ה'תשמ"ה.

הנחת הת' בלתי מוגה

כה אמר ה' השמים כסאי והארץ הדום רגלי גו'[1]. הנה פסוק זה הוא התחלת הפטרת שבת ר"ח, וידוע הדרוש על זה בתו"א בתחלתו (לפני הדרושים לפ' בראשית[2], דהדרושים על פסוקי פ' בראשית הם לאחרי דרוש זה), ומדייק שם דצריך להבין איך שייך לומר עליו ית' כסאי והדום רגלי שהרי אין לו דמות הגוף כו'. ובפרטיות יותר, ידוע שבענין שלילת ההגשמה למעלה יש ב' לשונות. לשון א' שאין לו גוף ואין לו דמות הגוף (כח בגוף)[3] (היינו דלא רק שאין לו גוף אלא שאפילו דמות הגוף אין לו), ופירוש הדבר בפנימיות הענין הוא, דאין לו גוף קאי על איך שהוא מושלל מענין העשי' והכלים וכו' ועד לענין הצמצום, ואין לו דמות הגוף היינו שהוא למעלה גם מזה. ולשון ב' (כנוסח הידוע[4]) אין לו דמות הגוף ואינו גוף, דלפי לשון זה דמות הגוף היא דרגא תחתונה יותר (שאין לו דמות הגוף ואפי' גוף איננו), וכמבואר באוה"ת[5] שהאצילות נק' גוף. משא"כ בי"ע נק' דמות הגוף, כמבואר[6] בענין בצלמנו כדמותנו[7], דענין בדמותנו, דמות, קאי על עולמות שלמטה, בי"ע. והנה לפי ב' האופנים צריך להבין, דמכיון שהוא ית' אין לו דמות הגוף ואינו גוף, א"כ איך אפשר לומר עליו כסאי, כסא שלי, והדום רגלי, רגלי שלי.

אך הענין הוא, דהנה פסוק זה (השמים כסאי והארץ הדום רגלי) הוא חלק מהתורה שהיא לשון הוראה[*7], והיינו שבפסוק זה יש הוראה בעבודת כאו"א מישראל, שהרי ישראל קדמו לכל דבר ואפילו לתורה[8] כמ"ש צו את בנ"י דבר אל בנ"י, היינו שיש מציאות של בנ"י לפני התורה. ומזה מובן דכל ענינים אלו יש להם שייכות לתורה ולישראל. ועוד, דהרי השמים והארץ וכל צבאיהם נבראו בשביל התורה ובשביל ישראל, כפרש"י[9] ע"פ[10] בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ בשביל התורה שנקראת ראשית ובשביל ישראל שנקראו ראשית. דמכל זה מובן שב' הענינים דשמים וארץ ישנם בתורה ובישראל, ומהם משתלשל גם ענין שמים וארץ בעולמות, עד לשמים וארץ כפשוטם.

1) ישעי' סו, א. 2) ראה לקו"ש דברים-חזון תשד"מ הערה 16. 3) ראה פיה"מ להרמב"ם סנהדרין פרק חלק היסוד הג'. רמב"ם הל' יסוה"ת פ"א ה"ז. ועוד. 4) פיוט יגדל. 5) בהגהות לד"ה השמים כסאי – כרך ד' תתרכג, ב. וראה גם אוה"ת ענינים ע' קיג-ד. 6) ראה לקו"ת פמות סב, א. ובכ"מ. 7) בראשית א, כו. *7) ראה רד"ק לתהלים יט, ח. ס' השרשים שלו ערך ירה. גו"א ר"פ בראשית. וראה זח"ג נג, ב. 8) ראה ב"ר פ"א, ד. 9) ד"ה בראשית ברא. 10) בראשית א, א.